

N:o 6.

Ank. till Riksd. Kansli den 20 Febr. 1871, kl. 5 e. m.

Memorial, angående verkställd granskning af Riksbankens tillstånd och förvaltning.

I och för den undersökning af Riksbankens tillstånd, styrelse och förvaltning, hvilken det, enligt instruktion, åligger Banko-Utskottet att verkställa, har Utskottet tagit kännedom dels af bankofullmäktiges till Utskottet vid Riksdagens början afgifna och i Memorialet N:o 4 Riksdagen meddelade berättelse, dels af sist församlade Revisorers till Utskottet hänvisade berättelse angående Riksbanken, dels ock af fullmäktiges protokoll för år 1870 samt styrelsernas öfver diskont- och lånekontoren till Utskottet afgifna berättelser rörande nämnda kontors förvaltning under det förflutna året.

Då de ofvan nämnda, för Riksdagen tillgängliga berättelserna synas innehålla det hufvudsakliga af hvad i förvaltningen förefallit, inskränker Utskottet sig till omförmälade af några omständigheter, som kunna anses förtjena särskild uppmärksamhet.

Den 21 Juli beslöto bankofullmäktige att till förstärkning af den metalliska valutan här på platsen skulle från London med snaraste indragas silfver till värde af omkring 60,000 £ St. Detta silfver afsändes från London under de sista dagarne af Juli, vid hvilken tid silfverpriset derstädes utgjorde $64\frac{7}{8}$ pence pr uns standard silfver.

Revisorerne hafva uti § 6 af deras berättelse anställt en beräkning af kostnaden för detta silfver, enligt hvilken beräkning, grundande sig på den kurs emellan £ St. och svenskt mynt, som vid tiden för silfverinförseln kunde af banken betingas

för korta vaxlar å £ St., utfallit sålunda, att kostnaden utgjort för hvarje riksdaler riksmünt 4,338 öre eller $4\frac{1}{3}$ procent; och hafva Revisorerna, under anförande hurusom detta silfver fallit sig vida dyrare, än de silfverposter, som förut från London hitförts, fäst at uppmärksamheten derpå, att detta varit beroende hufvudsakligen på det höga silfverpriset vid tiden för silfrets inköpande, samt med anledning här af yttrat, att då, enligt bankoreglementets föreskrift, alltid ett visst minimiförråd af guld och silfver skall finnas i banken, fullmäktige väl kunde blifva nödsakade att låta inköpa sådant, utan afseende derpå, att prisförhållandena och vaxelkurserna gjorde kostnaden derför mer än vanligt stor; men att, sedan numera den förut stadgade inskränkningsen, att bankens guldförråd icke fick öfverstiga en tiondedel af silfverförrådet, bortfallit, och vid den tid, då nu ifrågavarande förstärkning af metallförrådet blef påkallad, bankens silfverförråd här på platsen, uppgående till öfver 9,500,000 R:dr, måste anses hafva varit mer än tillräckligt till mötande af hvarje sannolikt kraf på sedelvaxling mot silfvermynt, det med skäl kunde ifrågasättas att fullmäktige, då silfverpriset stod så högt, bort taga i öfvervägande, huruvida det icke varit fördelaktigare att indraga den erforderliga metallförstärkningen uti guld; en fråga hvarom dock fullmäktiges protokoll icke lemnade någon upplysning.

I anledning af hvad Revisorerna sålunda yttrat, hafva fullmäktige, uti 13:de § af deras berättelse, erinrat och anført: att när fullmäktige fattade beslut om den ifrågavarande silfverindragningen, priset å silfver i London noterades till 60 $\frac{1}{2}$ pence och således vida under det pris, som det införskrifna silfret betingade; att under dåvarande förhållanden en prisstegring visserligen var att befara, hvarföre requisitionen verkställdes på telegrafisk väg, men att banken det oaktadt kommit att drabbas af en större utgift, än fullmäktige kunnat beräkna; att beslutet om indragningen föranledts hufvudsakligen af det jemväl straxt derefter besannade antagandet om en starkare tryckning på silfverförrådet och att anledning saknats att indraga guld, hvaraf banken då innehade i myntad och omyntad form icke mindre än 143,000 caroliner; samt slutligen att, om indragningen endast haft till föremål att hit under metallisk form öfverflytta utrikes varande behållningar, sådant kunnat verkställas genom inköp af guld, men att, så länge Riksbanken är skyldig att med silfver infria sina sedlar, det, då metallförrådet här på platsen icke stiger högre, än att det håller sig omkring det för detsamma stadgade minimum, torde vara angeläget att den vida väsendtligare delen utgöres utaf silfver.

Ehuru Utskottet icke delar fullmäktiges uppfattning att vid ifrågavarande tillfälle särskild anledning förefanns att införskrifva silfver i stället för guld, finner Utskottet likväl fullmäktiges åtgärd icke vara af beskaffenhet att böra till någon anmärkning föranleda.

Uti §§ 7 och 10 af fullmäktiges berättelse äro omförmälda de af fullmäktige under år 1870 beslutade förändringar uti in- och utvexlingsprisen å caroliner samt de utländska guldmyntsarter, hvilka i banken emottagas.

Enligt hvad fullmäktiges berättelse upplyser, förevar frågan härom senast den 15 December, då förslag framställdes dels om nedsättning af in- och utvexlingsprisen öfverhufvud, dels om minskning af skilnaden emellan dessa pris.

Såsom hufvudsakligt skäl för en prisnedsättning öfverhufvud anfördes, att de hittills fastställda, till en del på vaxelkurserna vid tiden för prisens bestämmande, till en del på prisförhållandet emellan guld och silfver, grundade vaxlingsprisen icke mera öfverensstämde med de prisförhållanden (emellan silfver och guld), hvilka under de senaste åren temligen stadigt gjort sig gällande, samt hvad särskildt angick caroliner, att en minskning af skilnaden emellan in- och utvexlingsprisen vore nödvändig för att detta mynt skulle kunna få någon spridning.

Förslaget innehöll: att engelska sovereigns, hvarå prisen intill den 6 Oktober 1870 varit vid invexling R:dr 18 och vid utvexling R:dr 18,15 samt från nämnde dag respektive R:dr 17,95 och 18,10, skulle nedsättas till respektive 17,90 och 18; att franska 10-francs-stycken samt svenska caroliner, å hvilka invexlingspriset var R:dr 7,15 och utvexlingspriset 7,20, skulle nedsättas till respektive 7,08 och 7,10.

Skiljaktiga meningar förekommo i flera delar.

Sålunda ansågo några ledamöter väl prisen å sovereigns böra nedsättas, men deremot carolin- och francs-mynt kunna tills vidare bibehållas vid förut varande pris, då någon olägenhet eller förlust för banken derigenom icke vore att befara samt ändringar i carolinpriset, så vidt möjligt, borde undvikas; andra ledamöter åter ansågo väl prisnedsättning böra ske såväl å sovereigns som å francs-mynt och caroliner, men ville bibehålla den hittills varande skilnaden emellan in- och utvexlingsprisen. En så ringa prisskilnad som 2 öre skulle väl, enligt dessa ledamöters åsigt, möjligen kunna verka dertill, att carolinen blefve något mera använd i rörelsen inom landet än hvad hittills blifvit fallet; men dels funnes i och för sig svårigen giltiga skäl att ådraga Riksbanken utgifter eller förluster för att bringa nyssnämnde mynt till någon större cirkulation, dels syntes detta under nuvarande förhållanden långt ifrån önskvärdt.

Hvilka skäl som än talade för utbytande af det nuvarande, på silfver grundade myntsystemet emot ett internationellt guldmyntsystem, vore det, enligt deras förmenande, långt ifrån eftersträfvansvärdt, att ett dubbelt myntsystem af både guld och silfver vunno någon tillämpning; och så länge silfver vore det lagliga myntet, syntes det derföre ej ligga inom föremålen för Riksbankens sträfvanden och uppoffringar, att på sin bekostnad söka bringa jemväl guldmynt i omlopp inom landet.

Ett i sammanhang med frågan om prisnedsättning framställt förslag, att tillämpningen af beslutet härom skulle inträda först någon tid efter det samma beslut

blifvit för allmänheten kungjort, återtog; och fullmäktige bestämde, såsom i deras berättelse är omförmäldt, prisen på engelska soveraigns till 17,90 vid in- och 18,05 vid utväxling; på franska 10-francs-stycken och caroliner till R:dr 7,10 vid in- och 7,15 vid utväxling.

Emot beslutet, i hvad detsamma angick utväxlingspriset å caroliner, anfördes reservation af en ledamot, som ansåg att detta, vid ett inväxlingspris af R:dr 7,10, bort blifva R:dr 7,12.

Revisorerna af Riksbanken hafva uti § 10 af deras berättelse, beträffande det af fullmäktige anvisade arfvode för år 1869 till vaxeldeputerades biträden, såsom en ofullständighet med afseende å verifikationerna för denna utgift anmärkt, att icke någon handling, som utvisade att och emellan hvilka biträden berörda arfvode blifvit fördeladt, finnes räkenskaperna bilagd och att icke heller någon anmälan härutinnan till fullmäktiges protokoll skett.

I anledning häraf vill Utskottet tillkännagifva, att för fördelningen emellan biträdena i och för vaxelhandeln af det utaf fullmäktige för år 1870 anvisade arfvode, redovisning blifvit af vaxeldeputerade i behörig ordning afgifven.

Uti § 4 af deras berättelse hafva sist församlade Revisorer, med anmälan, att décharge åt styrelserna för diskontkontoret i Stockholm samt lånekontoren i Göteborg, Malmö och Wisby för deras förvaltning under år 1869 blifvit af de till granskning af dessa kontor under nämnda år utsedda särskilda revisorer tillstyrkt, tillkännagifvit, att Revisorerna, efter tagen kännedom af de angående berörda granskning afgifna berättelser, funnit desamma icke föranleda till någon erinran.

Vid sådant förhållande hemställer Utskottet,

1:o.

att Riksdagen må tillerkänna styrelserna öfver diskontkontoret i Stockholm samt lånekontoren i Göteborg, Malmö och Wisby full ansvarsfrihet för förvaltningen af dessa kontor under år 1869.

Vid sistförflutna riksdag beviljades åt fullmäktige ansvarsfrihet för förvaltningen i sin helhet under år 1868, äfvensom för de beslut och åtgärder, hvilka finnas antecknade i fullmäktiges protokoll för år 1869. Sedan numera sistnämnda års räkenskaper blifvit granskade af de år 1870 församlade Revisorer, hvilka, under åberopande af hvad i deras berättelse finnes omförmäldt, tillkännagifvit, att vid Riksbankens förvaltning i öfrigt icke varit något att erinra, får Utskottet, som vid den nu verkställda undersökningen funnit fullmäktige hafva med omsorg och nit fullgjort det dem anförtrodda uppdrag, hemställa,

2:o.

att ansvarsfrihet må beviljas fullmäktige för förvaltningen i sin helhet under år 1869, äfvensom för de beslut och åtgärder, hvilka finnas antecknade i fullmäktiges protokoll för år 1870.

Slutligen bör Utskottet tillkännagifva, att Utskottet framdeles vid granskningen af reglementet kommer att vidare pröfva de i Revisorernes och bankofullmäktiges berättelser förekommande ämnen, hvilka kunna sådan pröfning påkalla.

Stockholm den 20 Februari 1871.

J. v. Schwerin,

Utskottets ordförande.

Reservation:

af Herrar Friherre *von Schwerin*, *Ekman*, *von Ekrenheim*, *de Maré*, Friherre *Peyron*, Herr *Geijer* och Friherre *Silfversköld*, som, beträffande frågan om in- och utvexlingsprisen å caroliner samt de utländska guldmyntsorтер, hvilka i banken emottagas, ansågo att såsom Utskottets åsigt bort uttryckas, att en önskvärd spridning af guldmynt i landet skulle hafva af herrar fullmäktige främjats, om in- och utvexlingspriset på caroliner hållits lika eller skilnaden åtminstone ej blifvit satt högre än 2 öre.